

ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**SPRENDIMAS
DĖL BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2021 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO**

2021 m. kovo 29 d. Nr. K-40-56

Alytus

Įgyvendinama Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008 m. balandžio 30 d. sprendimu Nr. K-108 „Dėl Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro įsteigimo“, 21.8 papunktį, Alytaus rajono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2021 metų veiklos planą (pridedama).

Savivaldybės meras

PATVIRTINTA

Alytaus rajono savivaldybės tarybos

2021 m. kovo 29 d.

sprendimu Nr. K-40-56

BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURO 2021 M. VEIKLOS PLANAS

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Veiklos plane iškeltas tikslas rūpintis savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas. Visuomenės sveikatos biuro (toliau – Biuras) veiklos 2021 m. plane (toliau – planas) iškeltas siekiamas tikslas ir uždaviniai, jų įgyvendinimo priemonės, įgyvendinimo partneriai, vertinimo kriterijai ir laukiami rezultatai.

1.2. Biuro veiklos planas parengtas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pateiktu siūlymų bei priemonių, kurias būtų tikslinga įtraukti į savivaldybių visuomenės sveikatos biurų 2021 m. veiklos planus, sąrašu, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro parengtu „Visuomenės sveikatos stiprinimo vadovu savivaldybėse“, „Sveikatos priežiūros mokykloje įgyvendinimo vadovu“, „Visuomenės sveikatos stiprinimo gairėmis“, „Visuomenės sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėse aprašu“, Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatais bei tęsiant Biuro pradėtas vykdyti teigiamą rezultatą turėjusias veiklas, taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 18 punktu ir 7 straipsnio 35 punktu, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu, Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymu, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymu, Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“, Pasaulio sveikatos organizacijos dokumentu „Sveikata visiems XXI a.“, Europos Sąjungos visuomenės sveikatos programa, Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) rekomendacijomis bei kitais teisės aktais ir sveikatos politikos principais, kurie užtikrina visuomenės sveikatos politikos formavimą ir įgyvendinimą.

2. SITUACIJOS ANALIZĖ

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, Lietuvoje gyventojų skaičius jau daugelį metų mažėja. 2020 metų pradžioje Alytaus rajone gyveno 25885 gyventojai, t. y. 268 gyventojais mažiau nei prieš metus (1 lentelė).

1 lentelė. Nuolatinių Alytaus raj. gyventojų skaičius ir jo pokytis 2012–2021 m. pradžioje

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Alytaus r.	27960	27618	27347	27126	26831	26563	26077	26153	25885	25837*
Pokytis	-250	-342	-271	-221	-295	-268	-486	+76	-268	-48

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

* išankstiniai duomenys

Vertinant demografinę situaciją pagal lytį, pastebėta, kad moterys Alytaus rajono savivaldybėje sudarė daugiau nei pusę (50,8 proc.) gyventojų, vyrai – 49,2 proc.

Ne vienerius metus Lietuvoje bei Alytaus rajone pastebima gyventojų senėjimo tendencija: kasmet mažėja vaikų iki 17 m. amžiaus procentinė dalis ir didėja pagyvenusių žmonių dalis. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2019 m. vaikai iki 17 metų sudarė 16,2 proc., 18–44 m. gyventojai – 28,6 proc., 45–64 m. žmonės – 31,5 proc., 65 m. ir vyresni – 23,7 proc. visų Alytaus rajono gyventojų (2 lentelė).

2 lentelė. Alytaus raj. gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2012–2019 m. (proc.)

Amžiaus grupės	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.
0–17 m.	17,4	17,2	16,9	16,7	16,6	16,4	16,4	16,2
18–44 m.	30,95	30,8	30,6	30,2	29,9	29,5	29,0	28,6
45–64 m.	28,3	28,8	29,2	29,7	30	30,5	31,0	31,5
65 m. ir vyresni	23,4	23,3	23,3	23,4	23,5	23,6	23,6	23,7

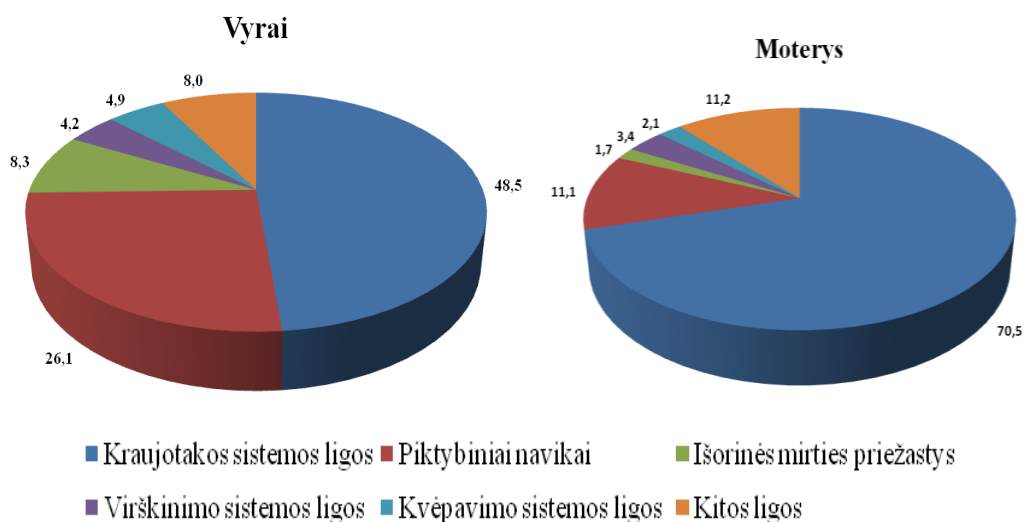
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – tai rodiklis, parodantis bendrą rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų ir gydymo veiksmingumą. Šis rodiklis apskaičiuojamas naudojant gyvenimo lenteles, kuriose pateiktas mirtingumas tam tikrame amžiuje. 2019 m. vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė Alytaus rajone buvo – 74,5 m. (Lietuvoje – 76,4 m.).

Lietuvos gyventojų mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų išlieka nepakitusi. Trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys, 2019 m. sudarė 83,1 proc. Lietuvoje visų mirties priežasčių, 81,9 proc. – Alytaus rajone. 2019-aisiais Alytaus rajone mirė 498 žmonės (264 vyrai ir 234 moterys).

Daugiausia Alytaus rajono gyventojų, kaip ir praėjusiais metais, mirė nuo kraujotakos sistemos ligų. Tai sudarė 58 proc. visų mirties atvejų. Dėl šios sistemos ligų mirė 128 vyrai ir 165 moterys, abiejų lyčių tarpe mirtys dėl kraujotakos sistemos ligų sudarė didžiausią dalį visų mirčių struktūroje (žr 1 pav.).

Antroji pagal dažnumą Alytaus rajono gyventojų mirties priežastis – piktybiniai navikai dėl kurių mirė 26 moterys ir 69 vyrai, trečioji – išorinės mirties priežastys. Dėl šių priežasčių mirė 4 Alytaus rajone gyvenusios moterys ir 22 vyrai.

1 pav. Mirties priežastys pagal lytį Alytaus rajone 2019 m. (proc.)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Mirtingumas Alytaus rajone, patenka į trisdešimtuką savivaldybių, kuriose registruojamas didžiausias mirtingumas: 2019 m. 100 tūkstančių rajono gyventojų, teko 1914 mirusiųjų, tai 544 mirusiais daugiau nei Lietuvos vidurkis (1370 atv. / 100 000 gyv.).

Alytaus rajono savivaldybėje, kaip ir visoje Lietuvoje, mokinių visuomenės sveikatos priežiūros, visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėsenos funkcijos yra finansuojamos valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšomis, skirtomis savivaldybės biudžetui Sveikatos apsaugos ministerijos kuruojamoms valstybinėms (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijoms vykdyti. Dotacijos finansuotos priemonės vykdomos, vadovaujantis galiojančiais teisės aktais, atsakingų institucijų parengtomis metodinėmis rekomendacijomis, atsižvelgiant į paskutiniųjų metų savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklius ir gyventojų, bendruomenių pageidavimus. Renkantis paslaugos teikimo formą, buvo atsižvelgiama į mokymo metodo efektyvumą, kuruojančių veiklą institucijų metodines rekomendacijas.

Nuo 2017 m. Alytaus rajono gyventojams yra teikiama ir psichologinė pagalba, finansuojama valstybės biudžeto lėšomis. Tai ketvirti metai, kai rajono gyventojai, minimaliomis laiko bei lėšų sąnaudomis, gali gauti profesionalią pagalbą – specialistas vyksta į seniūnijas, mokyklas, globos namus. Pagalba žmonėms tapo lengviau prieinama, 2017–2020 m. psichologo paslaugas jau gavo 561 rajono gyventojas.

Per 2020-uosius metus konsultacijos buvo suteiktos 130 žmonių (71 moteriai ir 59 vyrams), absoliuti dauguma konsultacijų – tęstinės. Dauguma žmonių, susiduriančių su problemomis, supranta, jog pokyčių kelias – ilgas, kad atsakymų, išeičių paieškos užtrunka. Vieno kliento susitikimų skaičius vidutiniškai siekia 5–10 kartų. Besikreipusių pagalbos asmenų amžius labai įvairus – nuo paauglio (10–17 m.) iki vidutinio brandaus amžiaus (60–87 m.), tačiau dažniau nei kiti pagalbos kreipėsi 30–45 metų rajono gyventojai.

Dažniausios besikreipusiųjų pagalbos priežastys – bendravimo ir tarpasmeninių santykių sunkumai, kuomet komplikuojuose situacijose, vaikų ir tėvų santykiuose glūdi stiprios įtampos, keliančios nerimo, nevilties, kaltės jausmus, išprovokuojančios pykčius, patyčias, agresiją ir konfliktus. Nemaža dalis konsultuotų asmenų turėjo emocinių ir asmenybinių sunkumų, išreikštų suicidinių minčių, nekontroliuojamo pykčio, irzlumo, depresinių epizodų ar problemų priklausomybių srityje.

Nuo 2019 m. alkoholį vartojantys Alytaus rajono gyventojai ir jų šeimos nariai gali kreiptis nemokamų individualių ir (ar) grupinių konsultacijų, kurių metu bus konsultuojami be jokio gydytojo siuntimo anonimiškai ir konfidencialiai. 2020 m. priklausomybių konsultanto paslaugomis pasinaudojo 21 Alytaus rajono gyventojas. Iš viso buvo suteikta 50 konsultacijų. Dauguma žmonių kreipėsi asmeniškai arba buvo nukreikti socialių darbuotojų ar pažįstamų.

3. PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

3.1. Tikslas – stiprinti Alytaus rajono gyventojų sveikatą, didinant gyventojų atsakomybę už savo sveikatą, vykdant Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą visuomenės sveikatos priežiūrą, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas.

3.2. Uždaviniai:

3.2.1. užtikrinti koordinuotą visuomenės sveikatos priežiūrą ugdymo įstaigose, stiprinant vaikų sveikos gyvensenos įgūdžius ir formuojant teigiamą požiūrį į sveikatą;

3.2.2. vykdyti Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos monitoringą, analizuoti ir vertinti gyventojų sveikatą bei jos pokyčius, gyvensenos įpročius ir jų poveikį sveikatai, planuoti ir įgyvendinti visuomenės sveikatos stiprinimo priemones;

3.2.3. stiprinti Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą, organizuojant ir vykdant sveikatą stiprinančias veiklas, didinti gyventojų informuotumą apie sveiką gyvenimo būdą ir ligų prevenciją.

3.2.4. teikti psichosocialinę pagalbą Alytaus rajono gyventojams (mokyklų ir įmonių darbuotojams, moksleiviams).

4. PLANO ĮGYVENDINIMO PARTNERIAI

4.1. Alytaus rajono savivaldybės administracija.

4.2. Alytaus rajono savivaldybės asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

4.3. Alytaus rajono savivaldybės ugdymo įstaigos.

4.4. Alytaus rajono bendruomenės.

4.5. Nevyriausybinės organizacijos.

5. PLANO FINANSAVIMO ŠALTINIAI

5.1. Valstybės biudžeto specialiosios tikslinės dotacijos lėšos.

5.2. Alytaus rajono savivaldybės biudžeto lėšos.

5.3. Kiti šaltiniai.

6. PRIEMONIŲ PLANAS IR JO VERTINIMO KRITERIJAI

LR SAM strateginio veiklos plano priemonės pavadinimas / visuomenės sveikatos priežiūros funkcijos pavadinimas	Veiklos kryptys	Veiklos vertinimo kriterijai	Veiklos įgyvendinimo terminas	Vertinimo kriterijų planuojamos reikšmės		Teisės aktai ir rekomendacijos veiklos vykdymui
				Pusmečio	Metinės	
1	2	3	4	6	7	8
I PRIORITETAS. Visuomenės psichikos sveikatos gerinimas						
Plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos teikimo sistemą (01-01-05)	1. Ankstyvosios intervencijos, skirtos nereguliariai vartojantiems psichoaktyviais ar medžiagas ar eksperimentuojantiems jomis jaunuoliams, vykdymas	1.1. Asmenų, baigusių programą, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	6	1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 m. sausio 18 d įsakymas Nr. V-60/V-39 „Dėl Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2. 2018 m. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos išleistos bei Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento parengtos metodinės rekomendacijos ankstyvosios intervencijos programai vykdyti.
		1.2. Asmenų, baigusių programą, dalis (proc.)	I-IV ket.	0	80	
	2. Priklausomybių konsultantų paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas	2.1. Apsilankymų pas priklausomybės konsultantą skaičius (vnt.)	I-IV ket.	50	100	1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas Nr. V-989 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“; 2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018-09-07 įsakymas Nr. V-990 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantiems asmenims teikimo neformaliojo mokymo programų derinimo ir priklausomybės konsultavimo paslaugas norinčių teikti asmenų išklaustyti kitų mokymų atitikties apraše nustatytiems mokymo programų reikalavimams vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
		2.2. Priklausomybių konsultavimo paslaugų teikimo savivaldybėje trukmė valandomis per savaitę (val. / sav.)	I-IV ket.	2 val./sav.	2 val./sav.	
		2.3. Asmenų, gavusių priklausomybių konsultavimo paslaugas, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	20	40	

3. Psichikos sveikatos kompetencijų didinimas įmonių darbuotojams	3.1. Įmonių kuriose įvykdyti psichikos sveikatos stiprinimui skirti mokymai, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	1	<u>2</u>	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. gegužės 17 d. įsakymas „Dėl psichikos sveikatos kompetencijų didinimo įmonių darbuotojams tvarkos aprašo patvirtinimo“.
	3.2. Darbuotojų, dalyvavusių psichikos sveikatos stiprinimo mokymuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	10	<u>20</u>	
	3.3. Mokymų įgyvendinimo kokybės vertinimas (proc.)	I-IV ket.	70	<u>70</u>	
4. Mokyklų bendruomenės gebėjimų psichikos sveikatos srityje stiprinimas - mokymų / supervizijų organizavimas mokyklos bendruomenių komandoms	4.1. Mokyklų, kuriose įgyvendinta priemonė, dalis (proc.)	I-IV ket.	100	100	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2019 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. V-523 „Dėl Bendrojo ugdymo mokyklų darbuotojų gebėjimų visuomenės psichikos sveikatos srityje stiprinimo veiklos tvarkos aprašo patvirtinimo“.
	4.2. Mokyklų darbuotojų, dalyvavusių mokymuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	20	20	
	4.3. Mokymų įgyvendinimo kokybės vertinimas (proc.)	I-IV ket.	80	80	
5. Bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimas savivaldybių gyventojams	5.1. Asmenų, dalyvavusių mokymuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	15	30	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. V-2298 „Dėl Savižudybių prevencijos mokymų instruktorių veiklos ir bazinių savižudybių prevencijos mokymų organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
	5.2. Mokymų įgyvendinimo kokybės vertinimas (proc.)	I-IV ket.	70	70	
6. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo savivaldybėse organizavimas	6.1. Suteiktų individualių konsultacijų skaičius (vnt.)	I-IV ket.	200 (po 1 val.)	500 (po 1 val.)	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. liepos 31 d įsakymas Nr. V-1733 „Dėl Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugų teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Geros savijautos vertinimo apklausa parengta
	6.2. Suteiktų grupinių konsultacijų ar	I-IV ket.	16 (po 2 val.)	64 (po 2 val.)	

		užsiėmimų skaičius (vnt.)				pagal PSO(5) geros savijautos rodiklį: https://www.psykiatri-regionh.dk/who-5/Documents/WHO5_Lithuanian.pdf
		6.3. Mokymų įgyvendinimo kokybės vertinimas (proc.)	I-IV ket.	70	70	
		6.4. Geros savijautos vertinimo apklausos rezultatų pagerėjimas po veiklos (proc.)	I-IV ket.	17	17	
II PRIORITETAS. Sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir fizinio aktyvumo skatinimas						
Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose (01-01-04) / funkcija - mokinių visuomenės sveikatos priežiūra	7. Sveikos mitybos organizavimo tobulinimas, ir maisto švaistymo mažinimas, sveikos mitybos skatinimas	7.1. Mokyklų, naujai įgyvendinusių rekomendacijas dėl švediško stalo principo diegimo, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	0	„Švediško stalo principo diegimo ir maisto švaistymo mažinimo priemonių įgyvendinimo rekomendacijos“ (https://bit.ly/SvedStalas) PASTABA: COVID-19 (koronavirusinės infekcijos) paskelbtos ekstremalios situacijos metu švediško stalo principo diegimas laikinai nevykdomas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo sprendimais: 2020 m. rugpjūčio 17 d. sprendimu Nr. V-1839 „Dėl pradinio ugdymo organizavimo būtinų sąlygų“ ir 2020 m. rugpjūčio 17 d. sprendimu Nr. V-1838 „Dėl pagrindinio ir vidurinio ugdymo organizavimo būtinų sąlygų“. 1. „Sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašas“; 2. „Sveikos mitybos rekomendacijos“ (https://bit.ly/SMrekomendacijos). 2020 m. jas pakeis „Sveikos ir tvarios mitybos rekomendacijos“. 3. „Daržovių vartojimo skatinimo rekomendacijos“.
		7.2. Mokyklų, kuriose taikomas švediško stalo principas, dalis (proc.)	I-IV ket.	100	100	
		7.3. Mokinių, dalyvavusių sveikos mitybos skatinimo užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	250	400	
		7.4. Mokinių, dalyvavusių sveikos mitybos skatinimo užsiėmimuose, dalis (proc.)	I-IV ket.	18	30	

8. Sveikatą stiprinančių mokyklų plėtra / priemonės „Aktyvi mokykla“ įgyvendinančių mokyklų plėtra	8.1. Mokyklų, naujai įsijungusių į Sveikatą stiprinančių mokyklų tinklą, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	0	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2019 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. V-651/V-665 „Dėl mokyklų pripažinimo Sveikatą stiprinančiomis mokyklomis ir Aktyviomis mokyklomis tvarkos aprašo patvirtinimo“.
	8.2. Mokyklų, dalyvaujančių Sveikatą stiprinančių mokyklų tinkle, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	7	7	
	8.3. Mokyklų, dalyvaujančių Sveikatą stiprinančių mokyklų tinkle, dalis (proc.)	I-IV ket.	100	100	
	8.4. Mokyklų, naujai įsijungusių į „Aktyvių mokyklų“ tinklą, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	0	
	8.5. Mokyklų, dalyvaujančių „Aktyvių mokyklų“ tinkle, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	7	7	
	8.6. Mokyklų, dalyvaujančių „Aktyvių mokyklų“ tinkle, dalis (proc.)	I-IV ket.	100	100	
9. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas mokyklose	9.1. Mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	300	600	Veikla įgyvendinama vadovaujantis paskelbtomis rekomendacijomis.
10. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse	10.1. Mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, dalis (proc.)	I-IV ket.	14	40	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-14 „Dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016–2020 metų programos patvirtinimo“
	10.2. Mokinių, dalyvavusių	I-IV ket.	200	400	

		užsiemimuose, skaičius (vnt.)				
	11. Psichikos sveikatos stiprinimas ir žalingų įpročių prevencija	11.1. Mokinių, dalyvavusių užsiemimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	250	500	Veikla įgyvendinama vadovaujantis Sveikatos apsaugos ministro įsakymu, reglamentuojančiu psichikos sveikatos stiprinimo ir žalingų įpročių prevencijos veiklų organizavimo tvarką mokyklose (bus patvirtintas 2020 m.)
		11.2. Mokinių, dalyvavusių užsiemimuose, dalis (proc.)	I-IV ket.	17	34	
Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse (01-01-07) / funkcija – visuomenės sveikatos stiprinimas	12. Gyventojų sveikos mitybos įgūdžių formavimas, daržovių vartojimo skatinimas	12.1. Asmenų, dalyvavusių sveikos mitybos skatinimo užsiemimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	90	191	„Sveikos mitybos ir sveikatinamojo fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu (kai bus patvirtintas); „Sveikos mitybos rekomendacijos“: https://bit.ly/SMrekomendacijos , vėliau - „Sveikos ir tvarios mitybos rekomendacijos“; „Daržovių vartojimo skatinimo rekomendacijos“: https://bit.ly/DarzRekom . PASTABA. Savivaldybėse, kuriose vykdomas „Tikslinių gyventojų grupių sveikos mitybos ir sveikatai palankaus maisto gamtinimo mokymų, finansuojamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, organizavimo tvarkos aprašas“, patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2019 m. rugsėjo 20 d. įsakymu Nr. V-1088 „Dėl Tikslinių gyventojų grupių sveikos mitybos ir sveikatai palankaus maisto gamtinimo mokymų, finansuojamų iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, priemonė netaikoma šio projekto vykdymo laikotarpiu šioms tikslinėms grupėms: vaikų tėvų ir globėjų, mokytojų (pradinių klasių, bendrojo ugdymo technologijų ir biologijos), mokyklų virėjų ir savivaldybių

						administracijų darbuotojų, dalyvaujančių viešuosiuose maisto pirkimuose.
		12.2.Sveikatai palankesnių maisto produktų, pažymėtų „Rakto skylutės“ simboliu, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	1	1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. vasario 23 d. įsakymas Nr. V-213 „Dėl maisto produktų ženklavimo simboliu „Rakto skylutė“; 2. LRV koordinuojamas sveikatos apsaugos struktūrinės reformos strateginis projektas „Naujų sveikos gyvensenos paskatų sukūrimas ir prevencijos stiprinimas“; 3. „Sveikatai palankesnių maisto produktų, atitinkančių „Rakto skylutės“ ženklavimo kriterijus, plėtros skatinimo rekomendacijos“.
13. Traumų ir sužalojimų prevencijos skatinimas bendruomenėse	13.1. Asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	30	80	Veikla įgyvendinama vadovaujantis paskelbtomis rekomendacijomis. „Sveikos mitybos ir fizinio aktyvumo skatinimo tvarkos aprašas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. spalio 22 d. įsakymu Nr. V-2330.	
14. Gyventojų (iki 64 m. amžiaus) fizinio aktyvumo skatinimas	14.1. Asmenų, dalyvavusių reguliariuose užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	600	1200		
	14.2. Reguliarių praktinių užsiėmimų, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	40	80		
15. Vyresnio amžiaus žmonių (65 metų ir daugiau) fizinio aktyvumo skatinimas	15.1 Asmenų, dalyvavusių reguliariuose užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	30	40	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymas „Dėl Sveikata stiprinančio fizinio aktyvumo skatinimo vyresnio amžiaus asmenims savivaldybėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.	
16. Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimas ir šių ligų prevencija	16.1. Asmenų, baigusią sveikatos stiprinimo programą, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	0	19	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. V-776 „Dėl Sveikatos stiprinimo programos, skirtos širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto profilaktikai, organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.	

	17. Burnos higienos užsiėmimų organizavimas tikslinėse grupėse	17.1. Asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	50	100	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. V-14 „Dėl Nacionalinės burnos sveikatos 2016–2020 metų programos patvirtinimo“.
		17.2. Asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, dalis (proc.)	I-IV ket.	0.2	0.4	
	18. Visuomenės raštingumo didinimas nėštumo krizių atpažinimo valdymo ir įveikos klausimais	18.1 Informacijos veiksnių skaičius* (vnt.)	I-IV ket.	0	4	Veikla įgyvendinama vadovaujantis paskelbtomis rekomendacijomis.

III PRIORITETAS. Dalyvavimas grėsmių, susijusių su užkrečiamųjų ligų valdymu

Plėtoti ligų prevenciją bei mažinti žalingų veiksnių poveikį ir sveikatos netolygumus (01.010)	19. Mokinių savirūpos organizavimas ugdymo įstaigose	19.1. Lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis (toliau-LNL) sergančių mokinių, kuriems suteikta savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	pagal poreikį	pagal poreikį	
		19.2. Lėtinėmis neinfekcinėmis ligomis (toliau-LNL) sergančių mokinių, kuriems suteikta savirūpai reikalinga pagalba ugdymo įstaigoje, dalis (proc.)	I-IV ket.	100	100	
Plėtoti visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumą bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos	20. Pagalba Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, vykdančiam sustiprintą užkrečiamųjų ligų	20.1. Bus tikslinama pagal atskirą pavidimą, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją	I-IV ket.			Pagal poreikį, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją.

teikimo sistemą (01-01-05)	epidemiologinę priežiūrą					
Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse (01-01-07) / funkcija – visuomenės sveikatos stiprinimas	21. Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas	21.1. Asmenų, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	50	200	Veikla įgyvendinama vadovaujantis Higienos instituto interneto puslapyje paskelbta medžiaga: http://hi.lt/lt/visuomenes-supratimo-apie-antibiotikus-didinimas.html http://hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/Tinkamas_antibiotiku_vartojimas_.pdf
	22. Pagalba Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, vykdam sustiprintą užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą	22.1. Bus tikslinama pagal atskirą pavedimą, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją	I-IV ket.			Pagal poreikį, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją.
Plėtoti sveiką gyvenseną ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose (01-01-04) / funkcija – mokinių visuomenės sveikatos priežiūra	23. Supratimo apie mikroorganizmų atsparumą antimikrobinėms medžiagoms didinimas	23.1. Mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, skaičius (vnt.)	I-IV ket.	200	500	Veikla įgyvendinama vadovaujantis HI interneto puslapyje paskelbta medžiaga: http://hi.lt/lt/visuomenes-supratimo-apie-antibiotikus-didinimas.html http://hi.lt/uploads/pdf/leidiniai/Rekomendacijos/Tinkamas_antibiotiku_vartojimas_.pdf
		23.2. Mokinių, dalyvavusių užsiėmimuose, dalis (proc.)	I-IV ket.	14	34	
	24. Pagalba Nacionaliniam visuomenės sveikatos centrui, vykdam sustiprintą užkrečiamųjų ligų epidemiologinę priežiūrą	24.1. Bus tikslinama pagal atskirą pavedimą, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją	I-IV ket.			Pagal poreikį, atsižvelgiant į epidemiologinę situaciją.

IV PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas						
Plėtoti sveiką gyvenimą ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose (01-01-04) / funkcija – mokinių visuomenės sveikatos priežiūra	25. Visuomenės sveikatos specialistų, dirbančių mokykloje, kvalifikacijos kėlimas	25.1. Apmokytų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro specialistų skaičius (vnt.) / (proc.)	I-IV ket.	2 vnt. / 33 proc.	6 vnt. / 100 proc.	Mokymai vykdomi pagal suderintas programas teisės aktų nustatyta tvarka
Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse (01-01-07) / funkcija – visuomenės sveikatos stiprinimas	26. Savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų, kvalifikacijos kėlimas	26.1. Apmokytų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojų skaičius (vnt.) / (proc.)	I-IV ket.	4 vnt./50 proc.	8 vnt. /100 proc.	Mokymai vykdomi pagal suderintas programas teisės aktų nustatyta tvarka
V PRIORITETAS. Savivaldybės visuomenės sveikatos biurų vykdoma viešinimo veikla						
Plėtoti sveiką gyvenimą ir stiprinti mokinių sveikatos įgūdžius ugdymo įstaigose (01-01-04) / funkcija – mokinių visuomenės sveikatos priežiūra	27. Mokinių visuomenės sveikatos priežiūros viešinimo veikla	27.1. Informacijos pateikčių skaičius (vnt.)	I-IV ket.	175	350	
Stiprinti sveikos gyvensenos įgūdžius bendruomenėse bei vykdyti visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse (01-01-07) / funkcija – visuomenės sveikatos stiprinimas	28. Visuomenės sveikatos stiprinimo viešinimo veikla	28.1. Informacijos pateikčių skaičius (vnt.)	I-IV ket.	250	400	

*Priemonių plane pateikiamos pagrindinės priemonės išskeltiems uždaviniams pasiekti, paliekant galimybę metų eigoje planą papildyti priemonėmis, atsirandančiomis atsižvelgiant į tikslinių grupių poreikį, partnerių pasiūlymus, veiklą koordinuojančių institucijų rekomendacijas.

** Mokinių, ugdomų pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos priežiūra vykdoma pagal atskirus mokslo metams paruoštus planus, suderintus su savivaldybės gydytoju, ugdymo įstaigų administracija, todėl bendrame Biuro veiklos plane pateikiamos tik svarbiausios veiklos šiose įstaigose.

*** Straipsniai, publikacijos, pranešimai spaudai ir kita sveikatinančios informacijos sklaida vykdoma nuolat, atsižvelgiant į aktualijas valstybėje bei savivaldybėje.

7. LAUKIAMI REZULTATAI

7.1. Padidės visuomenės raštingumas sveikatos stiprinimo srityje, bus organizuojamos kokybiškos ir poreikius atitinkančios sveikatos stiprinimo priemonės moksleiviams, tėvams, pedagogams ir kitiems Alytaus rajono gyventojams.

7.2. Bus sistemingai kaupiami visuomenės sveikatos stebėsenos duomenys. Visuomenei ir sveikatos politikos formuotojams bus pateikta informacija apie Alytaus rajono savivaldybės gyventojų sveikatą. Vadovaujantis gautais duomenimis bus planuojamos ir įgyvendinamos savivaldybės visuomenės sveikatos stiprinimo priemonės.

7.3. Pagerės tėvų, mokyklos bendruomenės informuotumas apie mokinių sveikatos būklę, bus nuosekliai konsultuojami visuomenės sveikatos priežiūros darbuotojai ugdymo įstaigose. Mokiniai nuolat gilins savo sveikatos žinias įvairiomis sveikatos temomis.

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS SPRENDIMO PROJEKTO „DĖL
BIUDŽETINĖS ĮSTAIGOS ALYTAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS
SVEIKATOS BIURO 2021 METŲ VEIKLOS PLANO PATVIRTINIMO“

2021 m. kovo 24 d.

Alytus

1. Sprendimo projekto rengimą paskatinusios priežastys, tikslai, uždaviniai:

Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro nuostatų, patvirtintų Alytaus rajono savivaldybės tarybos 2008 metų balandžio 30 d. sprendimu Nr. K-108, 21.8 punkte numatyta, kad Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras turi teikti steigėjui tvirtinti metinius veiklos planus.

Atsižvelgiant į tai, teikiamas Alytaus rajono savivaldybės tarybai sprendimo projektas dėl biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2021 metų veiklos plano patvirtinimo.

Biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2021 metų veiklos planas parengtas siekiant jo įstatuose nurodytų tikslų įgyvendinimo. Išskirti 5 prioritetai kuriems įgyvendinti, atsižvelgiant į patvirtintus tvarkos aprašus ir rekomendacijas pasirinktos tinkamiausios sveikatos stiprinimo priemonės.

2. Siūlomos teisinio reguliavimo nuostatos:

Sprendimo projektas parengtas taip, kad atitiktų Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų vykdymo 2021 m. veiklos prioritetus.

3. Laukiami rezultatai:

Priėmus sprendimą, steigėjui bus aiškios biudžetinės įstaigos Alytaus rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro suplanuotos metinės sveikatos stiprinimo veiklos ir jų apimtys.

4. Galimi sprendimo priėmimo padariniai (teigiami ir (ar) neigiami).

Neigiamų padarinių dėl priimto sprendimo projekto nenumatoma.

5. Lėšos sprendimui įgyvendinti, jų šaltiniai.

Sprendimui įgyvendinti lėšų nereikės.

6. Būtinumas skelbti sprendimą Teisės aktų ir kituose registruose. Viešinimas.

Sprendimas skelbiamas Alytaus rajono savivaldybės interneto svetainėje www.arsa.lt.

7. Antikorupcinis vertinimas.

Vertinti nereikia.

8. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai.

Vertinti nereikia.

9. Kiti, sprendimo iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

10. Sprendimo projekto rengėjai. Asmuo, atsakingas už sprendimo įvykdymą.

Alytaus rajono visuomenės
sveikatos biuro direktorė

Jolanta Jakubauskienė